

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Resumé

Tulešice (Bez. Znojmo). „Na dlouhých záhonech“. Glockenbecher Kultur (?). Gräberfeld (?). Terrainbegehung.

ÚJEZD (okr. Olomouc)

„Haukovice“. Eneolit. Sídliště. Záchraný výzkum.

V letech 2001-2002 proběhla na katastrálním území obcí Újezd a Rybníček (poblíž Uničova) výstavba tlakové kanalizace. Výkop tlakové kanalizace prořezal intravilán i extravilán výše zmíněných obcí. Záchraný archeologický výzkum probíhal formou dohledu. Pouze v osadě Haukovice (část obce Újezd) bylo zjištěno pravěké osídlení a poté byl zde zahájen záchraný výzkum, při kterém pracovníci AC VMO (od 1. 1. 2003 Archeologické centrum Olomouc, příspěvková organizace) zdokumentovali na profilu výkopu nové kanalizace tři pravěké objekty. Zmíněný výkop pro novou kanalizaci vedl podél komunikace, jež spojuje obec Újezd s osadou Haukovice. Objekty byly zkoumány i dokumentovány pouze na profilu výkopu kanalizace. Poté došlo k ovzorkování výplní nalezených objektů. Všechny objekty mají na řezu mísovitý tvar a jejich výplň má podobný charakter (barva, hutnost apod.). Pouze v objektu 2 byl nalezen keramický materiál, který umožňuje datovat tento objekt rámcově do období eneolitu. Patrně se jedná o menší část eneolitického sídliště, které bylo porušeno zmíněnou stavbou.

Jakub Vrána, AC Olomouc

Resumé

Újezd (Bez. Olomouc). „Haukovice“. Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

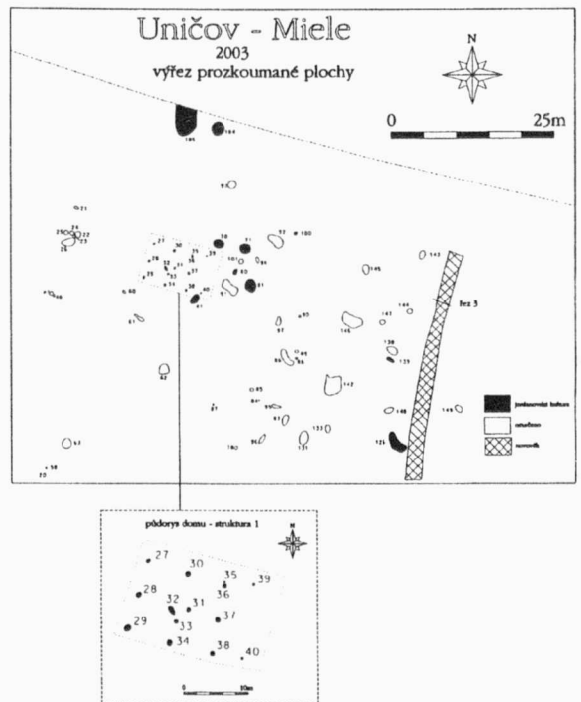
UNIČOV (okr. Olomouc)

„U pily“. JoK. Sídliště. Záchraný výzkum.

V dubnu až květnu 2003 byl proveden záchraný výzkum na stavbě montážního závodu firmy Miele v Uničově. Lokalita se nachází na S okraji města u silnice z Uničova do Šumvaldu v trati „U pily“. Poloha tohoto dosud neznámého archeologického naleziště je situována v rovinatém terénu s nadmořskou výškou 238 m. Prozkoumaná plocha tvoří obdélník s rozměry 100 m x 150 m. Identifikace zkoumané plochy v mapě MZ 1:10 000, list 14-44-12, je v souřadnicích Z s. č. (mm) : J s. č. (mm) – 410 : 60; 410 : 51; 400 : 51; 400 : 60.

Výzkum probíhal po skrytce ornice na východní polovině plochy stavebního záboru. Mezi ornici a podloží se na některých místech vyskytovala šedá přelávaná vrstva s ojedinělými nálezy (zlomek sekeromlatu). Odkryté objekty můžeme interpretovat jako kúlové jamky (89x), jámy (95x), zásobní jámy (2x) a žlaby (9x).

Nejstarší osídlení lokality se vztahuje k časnému eneolitu – jordanovské kultuře. Tomuto časovému horizontu můžeme přiřadit 27 objektů, z nichž vynikají dvě zásobní jámy (obj. 70 a 71). Obsahují větší množství dobře datované keramiky mající analogii k podobné lokalitě v Dolanech (Kalábek 1998, 124). K nim přináleží i půdorys nadzemní kúlové konstrukce domu, složené ze tří řad kúl s rozměry 9,7 x 6,1 m a orientací JVV – SZZ (obr. 9).

Obr. 6. Uničov. Část prozkoumané plochy výzkumu s půdorysem jordanovského domu.

Uničov. Teil der untersuchten der Ausgrabungsfläche mit dem Grundriß des Hauses der Jordanöwer Kultur.

Druhou nejpočetnější skupinu objektů nelze pro absenci nálezů blíže datovat než do období pravěku. Nejmladší horizont nálezů je možné spojovat s novověkem. Jedná se o tři liniové objekty mající charakter mělkých příkopů. Není zcela vyloučeno, že se může jednat o pozůstatky mezi nebo příkopů oddělujících jednotlivá pole.

Marek Kalábek, AC Olomouc

Literatura

Kalábek, M. 1998: Nové nálezy z Dolan, ÚAPP Olomouc, Ročenka 1997, 112-125, Olomouc.

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), „U pily“. Jordanöwer Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

VELKÉ LOSINY (okr. Šumperk)

„Desná“. KŠK. Ojedinělý nález. Povrchový sběr.

Překvapivým archeologickým nálezem z katastru obce získaným v roce 2003 je broušený kamenný sekeromlat. Ten byl náhodně nalezen již v 1. pol. 90. let 20. stol. občanem Velkých Losin panem M. Petržalou. Nález dle slov p. Petržaly pochází z levého břehu řeky Desné, tvořící východní hranici katastru, necelých 500 m jižně od maršíkovského mostu pod Kamenitým kopcem, z okolí bodu vymezeného na ZM 1: 10 000, list 14-42-01, souřadnicemi 454 mm od Z s.č. a 183 mm od J s.č.

Nadmořská výška místa nálezů je 404 m. Zmíněný sekeromlat má následující rozměry: d – 84 mm, max. š – 46 mm, výška – 32 mm, průměr prvrtu – 20 mm (nahofe) a 17 mm (dole). Hmotnost popisovaného artefaktu činí 215, 7 g. Příčný průřez je oválný (obr. 10). Na základě tvaru můžeme popisovaný artefakt přiřadit k sekeromlatům jednoduchého typu kultury se šňůrovou keramikou na Moravě (Šebela 1999). Bližší analogií by mohl být sekeromlat jednoduchého tvaru z Milotic nad Bečvou (Šebela 1999, 102, Plate 151). Nástroj byl vyroben z drobnozrnné horniny zelenošedého zbarvení – pravděpodobně amfibolitu.

V říjnu 2003 byl autorem tohoto článku proveden revizní povrchový průzkum uvedeného místa nálezů a jeho okolí, ale další možný výskyt stop pravěkého osídlení nebyl tentokrát zaznamenán.

Nález sekeromlatu z Velkých Losin nám tedy dokládá přítomnost příslušníků kultury moravské šňůrové keramiky na konci pozdní doby kamenné v podhůří Jeseníků.

Ojedinelé lokality této kultury na Šumperku vymezují severní hranici osídlení na Moravě.

Význam nového nálezů zvyšuje fakt, že jsou známy jeho bližší nálezové okolnosti, neboť u většiny starých archeologických nálezů je dosti problematické zpětně zjistit bližší určení místa nálezů. Proto je každý nový nález s přesně uvedenou lokalizací nesmírně cenný pro doplnění poznatků o pravěké osídlení dané obce.

Na konci 60. let 20. století byl znám pouze jeden kamenný sekeromlat slezského typu z Bludova náležící kultuře šňůrové keramiky (Goš 1969, 35). Ten byl po dlouhou dobu jediným dokladem osídlení šumperského regionu v pozdní době

kamenné. Jeho přesné nálezové okolnosti však nebyly známy. Nový nález sekeromlatu šňůrové kultury na katastru Velkých Losin je patrně v současné době nejseverněji doloženým předmětem této kultury na Šumperku a zároveň na historickém území Moravy, neboť je od starého nálezů z Bludova vzdálen cca 12 km severněji. Kromě výše zmíněného sekeromlatu našel pan M. Petřžala opakovaně v říčce Desné několik hlíz silicítů z glacienních sedimentů

Zdeněk Schenk, FF MU Brno

Literatura

- Goš, V. 1969: Pravěk Šumperka, Severní Morava 18, 33 -39.
 Šebela, L. 1999: The Corded Ware Culture in Moravia and in the Adjacent Part of Silesia (Catalogue), Fontes Archaeologiae Moravice XXIII. Brno.

Resumé

Velké Losiny (Bez. Šumperk). „Desná“. Schnurkeramik. Einzelfund. Terrainbegehung.

VELKÝ TÝNEC (k. ú. Vsivsko, okr. Olomouc)

„Skličky“. KNP. Novověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Na polykulturní lokalitě (popis viz v kap. Středověk a novověk) byla doložena existence osídlení z období kultury nálevkovitých pohárů.

Jakub Vrána, AC Olomouc

Resumé

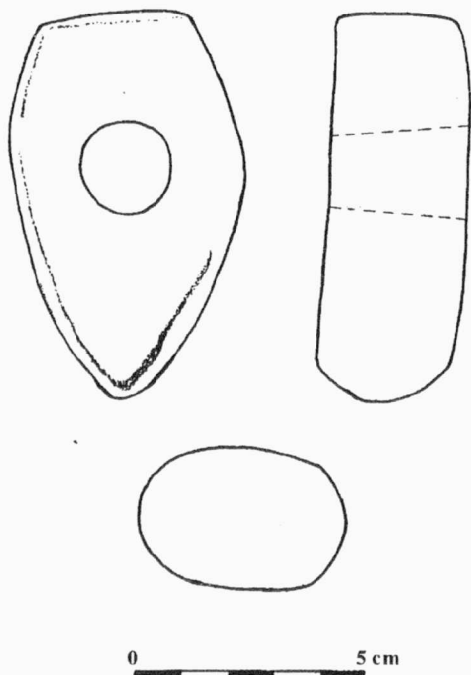
Velký Týnec (Kataster Vsivsko, Bez. Olomouc). „Skličky“. TBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

VŘESOVICE (okr. Prostějov)

„Pod silnicí“ a „Kandia“. KŠK, KZP. Sídliště. Záchraný výzkum.

Při výměně VTL plynovodu DN 500 v úseku mezi obcemi Želeč a Vřesovice bylo na katastru Vřesovic, na pomezí polních tratí „Pod silnicí“ a „Kandia“ objeveno dosud neznámé sídliště z pozdního eneolitu a starší doby bronzové (ZM 1:10 000, list 24-24-23, K 500 -113 mm od Z s.č. a 257 mm od J s.č., K 501-108 mm od Z s.č. a 252 mm od J s.č. a K 502-97 mm od Z s.č. a 237 mm od J s.č.). Poloha s archeologickými nálezů se nachází v mírně zvlněné zemědělsky obdělávané krajině Prostějovské pahorkatiny, 1 700 m SVV od vrcholu Přediny, který je jejím nejvyšším bodem. Archeologické nálezů se nacházejí uprostřed plochy ohraničené od S silnicí z Vřesovic do Němčic nad Hanou, od V silnicí z Němčic nad Hanou do Výšovic, od Z silnicí z Vřesovic do Hradčan a od J polní cestou s obeliskem, vyznačujícím pomyslný střed Moravy. Místem prochází vrstevnice 244 m

Prozkoumána byla jedna zásobnice se stěnami ubíhajícími do stran, jeden sklípek a část větší jámy s plochým dnem, kterou lze klasifikovat jako hliník. Získaný materiál patří kultuře se zvoncovitými poháry, kultuře únětické a kultuře se šňůrovou keramikou. Keramika KŠK byla získána ze sídlištní jámy (objekt K 502), která obsahovala vedle okrajových střepů vej-

Obr. 10. Velké Losiny, Desná. Sekeromlat jednoduchého tvaru kultury se šňůrovou keramikou. Velké Losiny, Desná. Steinhammeraxt der mähri-schen Schnurkeramik.